

וְאֶת־הַמִּנְחָה הַפְּהִלָּה אֶת־גִּרְתָּהּ גִּרְתָּהּ לֹא יֵת מִנְחָתָא דְכִיתָא יֵת

אוצר החכמה

העמק דבר

תשועות חן חן לה". והדברים סתומים איך מראה המנורה על כל זה, ומה זו "האבן הראשה".

אבל הענין, שניבא כי בבית שני יתחזק כח הפולה של תורה עם שבע חכמות, המרומזות בכח המנורה ושבע נרותיה, כמו שכתבתי לעיל בפרשת ויקהל (לז, יט). }ו"הזתים" המה מחזיקי תורה המשפיעים לנר התורה שיהיו מאירים. "אחד מימין הגלה" — אלו הלומדים לשמה, "ואחד על שמאלה" — אלו המשמאילים בה ולומדים שלא לשמה, כדאיתא בשבת (סג, א) עה"פ "אורך ימים בימינה" וגו' (משלי ג, טז). דהמסייע ללמוד אפילו שלא לשמה ג"כ מועיל למלחמת ישראל, כמו הלומדים עצמם אפילו שלא לשמה. ובאשר תכלית מלחמתה של תורה היא להגין ממלחמות, כמו שכתבתי כמה פעמים שהיא חרבם של ישראל¹⁵¹, משום הכי אמר דהמנורה מראה ד"לא בחיל ולא בכח" — היינו מלחמת תנופה — יהיו ניצולים, "כי אם ברוחי".

ואמר עוד "והוציא את האבן הראשה", דבאמת יש עוד דברים שמועילים לנצח במלחמה, כמו שאמרו (ירושלמי פאה א, א) על דור אחאב שנצחו משום שלא היו בהם דילטורין¹⁵², ואמרו עוד (ברכות ז, ב) 'הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלין תחתיו', ועוד הרבה זכויות, ונמשלים לכל

הא דאיתא בשבת פרק כלל גדול (עד, ב) דמלאכת אפיה לא היתה במשכן אלא בישול סממנין¹⁴⁵, ואמאי, הא הוי לחם הפנים? אלא כמו שכתבתי שלא הגיעה האפיה הזו לתכלית צורך המשכן¹⁴⁶.

(ףז) נרות המערכה: לפי הפשט נקראו כך משום דכתיב ביה "יערוך אותו אהרן וגו'" (כז, כא)¹⁴⁷. אבל עדיין קשה שהרי לא נזכר זה הלשון בשום מקום דחשיב המנורה ונרותיה. אלא מכאן דרשו חז"ל בפסיקתא פרק ו' — רבי חנינא אמר, ההבאה של מלאכת המשכן היתה בימי חנוכה¹⁴⁸. והיינו שלמדו מכאן שהביאו¹⁴⁹ בזמן שנתחזק כח המנורה, והיינו בימי חנוכה, וזהו לשון "המערכה" לרמז בעת שהיתה מערכת השמים והשגחה העליונה תלוייה על כח המנורה, שבא להאיר על כח התלמוד ופלפולה של תורה, כמו שביארנו ריש פרשת תצוה, והיו אותן הימים מסוגלים לזה מכבר, והגיע בפועל לאחר כמה שנים בימי בית שני¹⁵⁰.

(הרחב דבר: והנה זכריה הנביא (ד, א-ז) אמר שראה מנורה ושבעה נרות וגו', "ושנים זתים עליה, אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה", ושאל את המלאך "מה המה אלה", וענהו "זה דבר ה' אל זרובבל לאמר, לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבאות. מי אתה הר גדול לפני זרובבל למישור והוציא את האבן הראשה

145. משנה 'הלש והאופה'. אמר רב פפא, שבק תנא רידן בישול סממנין דהוה במשכן ונקט אופה (עכ"ל). 146. לא היתה חלק ממעשה המשכן. 147. כך משמע מלשון הרמב"ן בפסוקנו. 148. עקב הסגולה המיוחדת של ימים אלו לדרגת חנוכה הבית. ועיין בספר 'לפשוטו של מקרא' לאאמרו"ר, כרך ב' עמוד 306. 149. את חלקי המשכן אל משה. 150. עיין בהרחבה בספר 'לפשוטו של מקרא' שהוזכר בהערה 148. 151. ועיין להלן הערה 153. 152. עיין בזה בהרחבה אצל בעל משך חכמה לעיל (יד, בט) ד"ה והמים להם חומה.